

METODOLOGIJA

ZA POVEZIVANJE CILJEVA DOKUMENATA JAVNIH POLITIKA SA CILJEVIMA

ODRŽIVOG RAZVOJA

septembar 2025.

Sadržaj

1. Uvod.....	3
2. Praćenje napretka o ostvarivanju ciljeva održivog razvoja	4
2.1. Praćenje doprinosa ostvarivanju ciljeva održivog razvoja u Republici Srbiji	5
3. Određivanje statusa pokazatelja dokumenata javnih politika prema pokazateljima potciljeva održivog razvoja.....	7
4. Postupak prilikom utvrđivanja ciljeva dokumenata javnih politika i njihovih pokazatelja	9
5. Način predstavljanja veza ciljeva dokumenata javnih politika i ciljeva održivog razvoja	10

1. Uvod

Metodologija je pripremljena radi podrške primeni Uredbe o metodologiji izrade dokumenata javnih politika („Službeni glasnik RS”, broj 20/2025) (u daljem tekstu: Uredba). Uredbom je, između ostalog, uspostavljena obaveza da se prilikom utvrđivanja opštih i posebnih ciljeva dokumenata javnih politika uzimaju u obzir i ciljevi održivog razvoja UN, u skladu sa obavezom Republike Srbije u okviru sprovođenja Agende 2030. Metodologija prema kojoj se opšti i posebni ciljevi dokumenata javnih politika na republičkom, pokrajinskom i lokalnom nivou povezuju sa ciljevima održivog razvoja, bazirana je na povezivanju pokazatelja koji se koriste za praćenje ostvarivanja ciljeva dokumenata javnih politika sa odgovarajućim pokazateljima ciljeva održivog razvoja, odnosno njihovih potciljeva.

Drugim rečima, ovom metodologijom se prikazuje način usklađivanja pokazatelja dokumenata javnih politika sa pokazateljima potciljeva održivog razvoja.

Metodologija je namenjena svim predlagačima dokumenata javnih politika, odnosno službenicima javne uprave na republičkom, pokrajinskom i lokalnom nivou, koji su uključeni u izradu/reviziju i usvajanje dokumenata javnih politika, kao i svim zainteresovanim stranama, koje u konsultativnom procesu učestvuju u izradi dokumenata javnih politika.

Predlog metodologije je pripremio Republički sekretarijat za javne politike, uz podršku GIZ projekta „*Public Finance Reform (PFR) – 2030 Agenda*”, uzimajući u obzir i iskustava drugih zemalja.

Kao novi koncept razvoja, kojim bi se osigurao globalni napredak u budućnosti očuvanjem prirodnih resursa i životne sredine na kojem počiva ekonomski razvoj, održivi razvoj je kao pojam definisan 1987. godine¹, dok su naponi za očuvanjem resursa na Planeti, započeli UN Konferencijom o čovekovoj sredini, u Stokholmu, 1972. godine. Značaj održivog razvoja je u narednim decenijama sve više naglašavan i na svetskim samitima su usvajana zajednička dokumenta radi usklađivanja delovanja u pravcu održivog razvoja svih zemalja u svetu².

Na samitu održanom 25. septembra 2015. godine Ujedinjene nacije usvojile su Rezoluciju A/RES/70/1 – *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable*

¹ Iako ne postoji jedinstvena i opšteprihvaćena definicija pojma održivog razvoja, najčešće se navodi definicija, koju je 1987. godine dala Svetska komisija za okruženje i razvoj pri Ujedinjenim nacijama (tzv. Bruntland komisija) u svom izveštaju pod nazivom „Naša zajednička budućnost”, a koja glasi: „Održivi razvoj je razvoj koji zadovoljava potrebe sadašnjice, ne dovodeći u pitanje sposobnost budućih generacija da zadovolje vlastite potrebe.”

² Npr. Agenda 21 je plan akcija u vezi sa održivim razvojem koji je donet na Konferenciji UN o životnoj sredini i razvoju u Rio de Žaneiru 1992. godine, Milenijumski ciljevi razvoja, dogovoreni 2000. godine i dr.

Development (u daljem tekstu: Agenda 2030). Agenda 2030 uključuje sveukupan okvir održivog razvoja: ekonomski rast, socijalnu inkluziju i zaštitu životne sredine.

U vezi sa pomenutom svetskom razvojnom agendom, od svih država potpisnica očekuje se da mobiliju svoje resurse kako bi smanjili siromaštvo, izborili se protiv nejednakosti i pronašli rešenja za klimatske promene.

2. Praćenje napretka o ostvarivanju ciljeva održivog razvoja

Za jednoobrazno, odnosno uporedivo praćenje i analizu napretka ostvarenog u sprovođenju ciljeva, odnosno potciljeva održivog razvoja na nacionalnom nivou kako bi se mogli izvući zaključci i za globalni nivo, UN međuagencijska i ekspertska grupa za pokazatelje COR (IAEG-SDGs) je razvila *Global Indicator Framework* (GIF)³. Pokazatelji su odabrani prema sledećim kriterijumima: relevantnost, merljivost, dostupnost podataka i međunarodna uporedivost.

Inicijalno je u okviru GIF identifikovano ukupno 244 pokazatelja za praćenje napretka globalnih ciljeva i potciljeva održivog razvoja od kojih se neki ponavljaju, odnosno koriste se za praćenje dva ili tri potcilja, tako da je ukupan broj iznosio 232 pokazatelja. GIF je sveobuhvatno analiziran 2020. godine, uključujući i detaljne diskusije sa zainteresovanim stranama, radi izmena i dopuna i od tada se taj set pokazatelja godišnje neznatno menja. Trenutno GIF uključuje 248 pokazatelja za 169 potciljeva, a kada se izuzmu ponavljanja ukupno ima 231 pokazatelj.

Neki od GIF pokazatelja su široko primenljivi i univerzalno relevantni, dok su drugi više specifični i definisani su u odnosu na nacionalne prilike u globalnom kontekstu Agende 2030. Nacionalni statistički zavodi, ali i drugi javni organi država su nadležni za prikupljanje podataka i izveštavanje o ostvarenim vrednostima tih pokazatelja.

Radi praćenja napretka u sprovođenju ciljeva održivog razvoja, kroz Agendu za održivi razvoj 2030. UN podstiče države članice da „sprovode redovne i inkluzivne preglede napretka na nacionalnom i sub-nacionalnom nivou, koji su predvođeni i vođeni od strane same države u vidu dobrovoljnih nacionalnih izveštaja (*Voluntary National Reports* – VNR)“. Kroz ove izveštaje se takođe nastoji da se usklade javne politike i rad institucija i da se mobilise podrška i ojačaju partnerstva zainteresovanih strana za sprovođenje ciljeva održivog razvoja.⁴

Za praćenje doprinosa i pripremu dobrovoljnih izveštaja, od država se očekuje da uspostave nacionalni okvir za praćenje (NOP) postizanja ciljeva i potciljeva održivog

³ Globalni okvir indikatora

⁴ Republika Srbija je 2019. godine izradila svoj Prvi dobrovoljni izveštaj i predstavila ga na zasjedanju Političkog foruma na visokom nivou (*The High-level Political Forum on Sustainable Development*/HLPF) u julu 2019. godine u Njujorku.

razvoja. To podrazumeva određivanje pokazatelja koji su relevantni za svaku zemlju i u vezi su sa planiranjem i sprovođenja javnih politika utvrđenih u planskim dokumentima.

Nacionalni okvir za praćenje ciljeva održivog razvoja na nacionalnom nivou treba da uključuje pokazatelje koji su u skladu sa globalnim pokazateljima ciljeva održivog razvoja, ali i pokazatelje koji odgovaraju specifičnostima, prioritetima i ambicijama određene države, koje ona utvrđuje kroz javne politike koje sprovodi.

Na nivou EU ustanovljen je skup EU pokazatelja ciljeva održivog razvoja⁵, koji se koristi za praćenje njihovog napretka. Oni se revidiraju svake godine kako bi se razmotrili novi prioriteti politike EU i kako bi se dopunili pokazateljima iz novih izvora podataka. Približavanje ostvarenju svih 17 ciljeva održivog razvoja meri se ukupno sa 100 pokazatelja. Skup EU COR pokazatelja usklađen je, gde je god to moguće, sa listom globalnih UN pokazatelja (GIF), jer nisu svi uvek relevantni za EU kontekst. U verziji EU *SDG Indicator set 2023*, 68 od ukupno 100 pokazatelja u skupu EU pokazatelja ciljeva održivog razvoja se može smatrati usklađenim sa setom UN pokazatelja. Namera Evropske Komisije je da, što je više moguće, uskladi okvire za praćenje različitih politika⁶ unutar EU sa UN globalnim okvirom pokazatelja. I u EU okviru za ciljeve održivog razvoja postoje „višenamenski” pokazatelji kojima se prati ostvarenje više od jednog cilja, tako da se svih 17 ciljeva održivog razvoja prati sa 144 pokazatelja. Prilikom revizije EU okvira pokazatelja vodi se računa o tome da ključne karakteristike tog skupa treba da budu strukturisane tako da prate svih 17 ciljeva održivog razvoja, s tim što postoji ograničenje na šest pokazatelja po cilju. Na taj način, zajedno sa „višenamenskim” pokazateljima svaki cilj održivog razvoja u proseku se prati kroz 7-11 pokazatelja.

Pojedinačne zemlje, takođe utvrđuju svoj okvir pokazatelja za praćenje ciljeva održivog razvoja.⁷ U skladu sa nacionalnim okolnostima broj pokazatelja određen za praćenje po pojedinačnim ciljevima održivog razvoja su različito zastupljeni po pojedinačnim COR.

2.1. Praćenje doprinosa ostvarivanju ciljeva održivog razvoja u Republici Srbiji

Republički sekretarijat za javne politike je uz podršku GIZ-a do sada objavio pet ažuriranih publikacija „Srbija i Agenda 2030 - Mapiranje nacionalnog strateškog okvira u odnosu na ciljeve održivog razvoja”, koje pružaju sveobuhvatan pregled važećih nacionalnih planskih dokumenata relevantnih za ciljeve održivog razvoja. Prikaz povezanosti dokumenata javnih politika sa ciljevima održivog razvoja je grupisan prema klasterima i pregovaračkim poglavljima u okviru procesa evropskih integracija, jer se

⁵ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/database>

⁶ European Semester, Resilience Dashboards, Social Scoreboard, EAP monitoring framework, итд.

⁷ One države koje imaju nacionalnu strategiju održivog razvoja, kao što su Nemačka ili Švajcarska su u svoj nacionalni okvir uvrstile samo prioritete pokazatelje, koji istovremeno služe i za praćenje ostvarenja nacionalnih strategija. Tako, npr. Švajcarska je izabrala samo 24 ključna pokazatelja za praćenje ciljeva održivog razvoja Agende 2030, koja su preuzeta iz nacionalnog sistema pokazatelja MONET 2030, koji prati ukupno 104 pokazatelja vezana za ostvarenje strategije održivog razvoja. Strategija održivog razvoja Nemačke se prati sa 75 pokazatelja od čega je odabrano 60 relevantnih za praćenje doprinosa ostvarivanju Agende 2030.

napredak u sprovođenju ciljeva održivog razvoja u Republici Srbiji, u određenom obimu prati kroz ispunjavanje obaveza u tom procesu.

U navedenim publikacijama se sagledava u kojoj meri su ciljevi, odnosno potciljevi održivog razvoja obuhvaćeni planskim dokumentima Republike Srbije, na način da se doprinos planskih dokumenata ciljevima održivog razvoja primarno sagledava na nivou opštih i posebnih ciljeva važećih planskih dokumenata. Takođe, Republički sekretarijat za javne politike na svojoj internet prezentaciji, prikazuje veze dokumenata javnih politika sa ciljevima i potciljevima održivog razvoja putem interaktivne šeme <https://rsjp.gov.rs/cir/sema-jp-mapa/>.

Utvrđeni globalni UN pokazatelji za praćenje ostvarivanja potciljeva ciljeva održivog razvoja prate se i za Republiku Srbiju. Republički zavod za statistiku svake godine povećava broj UN pokazatelja koje prati i objavljuje na svojoj internet prezentaciji. Na Portalu Republičkog zavoda za statistiku namenjenog ciljevima održivog razvoja (<https://sdg.indikatori.rs/>) je dostupno 149 pokazatelja (17.12.2024), odnosno oko 60% od ukupnog broja globalnih UN pokazatelja. Takođe, od 2020. godine, Republički zavod za statistiku publikuje Izveštaj o napretku u ostvarivanju Ciljeva održivog razvoja do 2030. godine u Republici Srbiji i do sada su objavljena četiri takva izveštaja, a uz podršku donatora, su objavljeni i tematski prilozi⁸, kao i publikacije u okviru inicijative „Ne izostaviti nikoga iz razvoja!“:

Pored navedenih UN pokazatelja za praćenje ciljeva održivog razvoja, od značaja je i određen broj pokazatelja, koje prati i objavljuje Republički zavod za statistiku, u okviru svojih redovnih aktivnosti, a kojima se prati stanje u sektorima relevantnim za održivi razvoj.

Postupak za određivanje nacionalnih pokazatelja za praćenje ostvarivanja ciljeva održivog razvoja za Republiku Srbiju, počeo je u decembru 2024. godine, u koordinaciji Ministarstva spoljnih poslova i još uvek je u toku. U saradnji sa Republičkim zavodom za statistiku i Republičkim sekretarijatom za javne politike, do marta 2025. godine, održano je 17 sastanka sa relevantnim institucijama. Rezultati ovog procesa biće osnova za pripremu Drugog dobrovoljnog izveštaja o ostvarivanju ciljeva održivog razvoja Republike Srbije.

U cilju koordinacije aktivnosti na sprovođenju Agende 2030 u Republici Srbiji, u decembru 2024. godine, Vlada je osnovala novu Međuresornu radnu grupu, koju čine predstavnici svih relevantnih institucija.

⁸ Napredak u praćenju pokazatelja održivog razvoja u oblasti održivog urbanog razvoja u Republici Srbiji, 2023 i Napredak u praćenju indikatora održivog razvoja u oblasti životne sredine u Republici Srbiji

3. Određivanje statusa pokazatelja⁹ dokumenata javnih politika prema pokazateljima potciljeva održivog razvoja

Određivanje statusa pokazatelja utvrđenih u dokumentima javnih politika u odnosu na UN globalne pokazatelje potciljeva održivog razvoja sprovodi se na osnovu dva kriterijuma i to:

- **Formulacije pokazatelja** dokumenata javne politike u odnosu na formulaciju UN globalnih pokazatelja ciljeva i potciljeva održivog razvoja i
- **Obuhvata pokazatelja (pojave koja se određenim pokazateljem prati)** dokumenata javnih politika u odnosu na obuhvat pokazatelja potcilja održivog razvoja, odnosno obuhvata promene koju pokazatelj dokumenta javne politike sagledava/prati u odnosu na promenu koja je obuhvaćena UN globalnim pokazateljem ciljeva i potciljeva održivog razvoja. U obuhvat pokazatelja ulaze i nivoi disagregacije u slučajevima kada su UN globalni pokazatelji potciljeva održivog razvoja disagregirani.

Za pravilno određivanje veza između pokazatelja ciljeva dokumenata javnih politika i pokazatelja potciljeva održivog razvoja, pokazatelji koji se koriste u svim važećim dokumentima javnih politika, bez obzira na oblast planiranja, se svrstavaju u sledeće tri kategorije¹⁰:

- **Identični (preuzet)** – formulacija pokazatelja dokumenta javne politike je identična formulaciji UN globalnog pokazatelja cilja, odnosno potcilja održivog razvoja. Pokazatelj dokumenta javne politike je u potpunosti odgovarajući za praćenje određenog cilja dokumenta javne politike, jer prati sve pojave i/ili ciljne grupe obuhvaćene i istim pokazateljem potcilja održivog razvoja. Takav pokazatelj se koristiti i za praćenje nacionalnog doprinosa ostvarivanju ciljeva održivog razvoja. Pokazatelj dokumenta javne politike je moguće predstaviti i disagregiran po svim kriterijumima/ciljnim grupama koje su obuhvaćene i potciljem održivog razvoja.
- **Prilagođeni (delimični)** – formulacija pokazatelja dokumenta javne politike se delimično podudara sa formulacijom UN globalnog pokazatelja cilja, odnosno potcilja održivog razvoja. Pokazatelj dokumenta javne politike je odgovarajući za

⁹ Status pokazatelja: da li je pokazatelj dokumenta javnih politika identičan, prilagođen ili dopunski u odnosu na cilj, odnosno potcilj održivog razvoja

¹⁰ Predlog metodologije za mapiranje sa ciljevima održivog razvoja razvio je Republički sekretarijat za javne politike, uz podršku GIZ projekta „Public Finance Reform (PFR) – 2030 Agenda”.

praćenje određenog cilja dokumenta javne politike, ali ne prati sveobuhvatno pojavu i/ili ciljne grupe koje se prate pokazateljem, odnosno odgovarajućim potciljem održivog razvoja, već delimično prati jedan ili više aspekata pojave. Pokazatelj dokumenta javne politike je „sužen” samo u odnosu na određeni aspekt (ciljnu grupu ili kriterijum) potcilja održivog razvoja.

- **Dopunski** – formulacija pokazatelja dokumenta javne politike se razlikuje od formulacije UN globalnog pokazatelja cilja, odnosno potcilja održivog razvoja. Pokazatelj dokumenta javne politike je odgovarajući za praćenje određenog cilja dokumenta javne politike u skladu sa potrebama i specifičnostima Republike Srbije i u odnosu na globalne pokazatelje ciljeva održivog razvoja, pojava, odnosno cilj dokumenta javne politike se može dovesti u vezu sa obuhvatom potcilja održivog razvoja. Kao takav taj pokazatelj se može koristiti kao dopuna UN globalnim pokazateljima ciljeva i potciljeva održivog razvoja za potrebe praćenja doprinosa Republike Srbije ciljevima održivog razvoja.

Primeri različitih statusa pokazatelja dokumenata javnih politika u odnosu na pokazatelje potciljeva održivog razvoja su dati u tabeli 1.

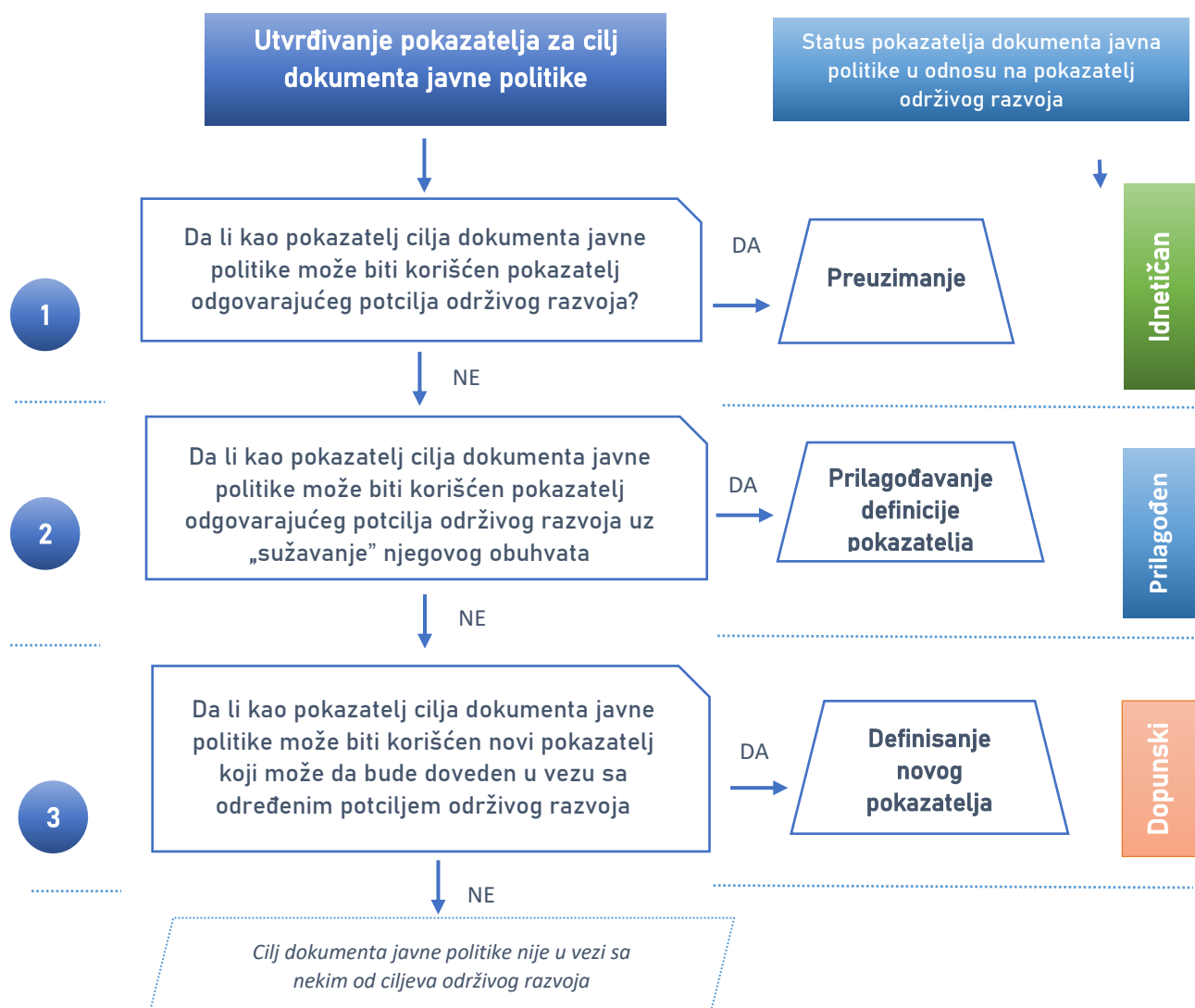
Tabela 1. Primeri različitih statusa pokazatelja dokumenata javnih politika u odnosu na pokazatelje potciljeva održivog razvoja

Karakteristika/status pokazatelja	Pokazatelj DJP	Pokazatelj potcilja održivog razvoja
Identičan	Stopa NEET (mladi od 15–29 godina, koji nisu zaposleni, nisu na školovanju ni na obukama)	8.6.1. Udeo mladih (starosti 15–24 godine) koji nisu obuhvaćeni obrazovanjem, zaposlenošću ili obukom
Prilagođen	Pokrivenost Roma i Romkinja univerzalnim zdravstvenim osiguranjem	3.8.1. Obuhvat osnovnim zdravstvenim uslugama
Dopunski	Gubici vode u mreži (%)	6.4.1. Promene u efikasnosti korišćenja voda tokom vremena

4. Postupak prilikom utvrđivanja ciljeva dokumenata javnih politika i njihovih pokazatelja

Nakon što se definišu ciljevi prilikom izrade novog dokumenta javne politike u bilo kojoj oblasti planiranja, za određivanje pokazatelja na nivou opšteg i posebnih ciljeva, najpre se razmatra korišćenje identičnih pokazatelja potciljeva održivog razvoja, a ukoliko iz nekog razloga oni ne mogu biti preuzeti kao pokazatelji ciljeva dokumenta javne politike, onda se razmatra primena nekog prilagođenog ili dopunskog pokazatelja, koji je takođe u vezi sa pojavom koja je obuhvaćena odgovarajućim pokazateljem potcilja održivog razvoja.

Koraci u utvrđivanju pokazatelja opštih i posebnih ciljeva dokumenata javnih politika na osnovu pokazatelja potciljeva održivog razvoja su prikazani na slici 1.

Slika 1. Koraci u utvrđivanju pokazatelja ciljeva dokumenata javnih politika na osnovu pokazatelja potciljeva održivog razvoja

Jedan od kriterijuma, koji se primenjuje u izboru odgovarajućeg pokazatelja cilja dokumenta javne politike je i dostupnost podataka, odnosno utvrđuje se najpre da li pokazatelj prati Republički zavod za statistiku, zatim da li su podaci za Republiku Srbiju za taj pokazatelj dostupni u bazi EUROSTAT-a i na kraju, da li podatke obezbeđuje neki druga relevantna institucija u Republici Srbiji. Za izbor određenog pokazatelja je važan i vremenski period prikupljanja i objavljivanja podataka.

Izuzetno se može opredeliti za pokazatelj za koga još uvek nije uspostavljeno prikupljanje podataka, uz plan na koji način i u kojem roku će praćenje biti uspostavljeno.

5. Način predstavljanja veza ciljeva dokumenata javnih politika i ciljeva održivog razvoja

Nakon utvrđivanja pokazatelja ciljeva dokumenata javnih politika, pri čemu se vodi računa da se gde je god to moguće preuzimaju ili prilagođavaju UN pokazatelji potciljeva održivog razvoja, potrebno je u samom dokumentu prikazati povezanost ciljeva dokumenta javne politike sa ciljevima i potciljevima održivog razvoja. Jedan od načina predstavljanja tih veza može biti tabelarano, sistematizovanjem ciljeva dokumenta javne politike i ciljeva, odnosno potciljeva održivog razvoja kojem taj cilj dokumenta javne politike doprinosi. U **tabeli 2.** prikazana je ilustracija jednog od načina prikazivanja tih veza u tekstu dokumenta javne politike.

Tabela 2. Mogući način prikazivanja veza ciljeva dokumenata javnih politika sa ciljevima i potciljevima održivog razvoja (generički primer)

Opšti cilj 1.				
<i>Posebni cilj 1.1.</i>				
<i>Posebni cilj 1.2.</i>				
<i>Posebni cilj 1.3.</i>				

Posebni cilj 1.4.

Takođe, pored prikaza ciljeva održivog razvoja njihovim simbolima, Ciljevi održivog razvoja se mogu označiti i numerički, odgovarajućim brojem cilja. Svaki cilj ima određeni broj potciljeva koji su obeleženi numerički¹¹.

Dodatno, te veze se mogu predstaviti i opisno u okviru opisa svakog cilja dokumenta javne politike, kao i mapirati u odnosu na same nazive potciljeva održivog razvoja. Primer takvog mapiranja je dat u Prilogu 1.

Povezivanje ciljeva dokumenata javnih politika sa ciljevima održivog razvoja koji imaju uticaj na životnu sredinu i klimatske promene, Republički sekretarijata za javne politike je u saradnji sa Ministarstvom zaštite životne sredine, pripremio Smernice za uključivanje zelenih aspekata u dokumente javnih politika, koje su dostupne na internet stranici Republičkog sekretarijata za javne politike¹².

¹¹ Potpuni spisak ciljeva i potciljeva održivog razvoja može se pogledati na sledećem linku: <https://sdg.indikatori.rs/>

¹² Smernice su pripremljene uz podršku GIZ projekta "Public Finance Reform (PFR) – 2030 Agenda ", chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://rsjp.gov.rs/wp-content/uploads/28.03.2025.Smernice-za-ukljucivanje-zelenih-aspekata-u-DJP-latinica-.pdf.

Strategija aktivnog i zdravog starenja u Republici Srbiji za period od 2024. do 2030. godine sa akcionim planom

OC: Aktivna i zdrava uključenost lica starijih od 65 godina u sve društvene i druge oblasti

3.4 Do 2030. smanjiti za jednu trećinu prevremeni mortalitet od neprenosivih bolesti kroz prevenciju i lečenje i promovisati mentalno zdravlje i blagostanje

10.2 Do 2030. osnažiti i promovisati socijalnu, ekonomsku i političku inkluziju svih, bez obzira na starost, pol, invaliditet, rasu, etničku pripadnost, poreklo, religiju ili ekonomski i neki drugi status

PC 2: Unapređen pristup javnim uslugama za starije, naročito u seoskim sredinama

11.1 Do 2030. osigurati da svi imaju pristup adekvatnom, bezbednom i pristupačnom stanovanju i osnovnim uslugama, unaprediti neuslovna naselja

11.2 Do 2030. obezbediti pristup sigurnim, priuštivim, dostupnim i održivim transportnim sistemima za sve, poboljšati bezbednost na putevima, pre svega proširenjem javnog prevoza, s posebnom pažnjom na potrebe onih u stanjima ranjivosti, žena, dece, osoba sa invaliditetom i starijih lica

PC 5: Unapređena institucionalna i vaninstitucionalna zaštita starijih (zaštita zdravlja, socijalna zaštita i sigurnost i prevencija od nasilja)

1.3 Primeniti odgovarajuće nacionalne sisteme socijalne zaštite i mere za sve, uključujući najugroženije, i do 2030. postići dovoljno veliki obuhvat siromašnih i ranjivih

1.a Osigurati značajnu mobilizaciju resursa iz različitih izvora, između ostalog i kroz povećanu razvojnu saradnju, kako bi se obezbedila adekvatna i predvidljiva sredstva za zemlje u razvoju, posebno najmanje razvijene zemlje, da primenjuju programe i politike za okončanje svih oblika siromaštva